یادداشت
نظام مهندسی دولتی نیست ۱۲

بورس
رشد شاخص بازده نقدی و قیمت .. ۱۳

بورس
راه‌اندازی بدون ملاحظه بورس ... ۱۳

اقتصاد جهان
فروش بیمه گر سوئیسی ۱۴

غلو در بورس نفت

رضا زندی

مجلس هنوز جلسه رای اعتماد به کابینه سیدمحمد خاتمی را برگزار نکرده بود. گرمای دوم خرداد ۷۶ نه تنها هوا که حال‌ها را هم دگرگون کرده بود. فصل لابی انتخاب وزرا بود و بهارگونه تغییر وضعیت می‌داد. پیشنهاد محرمانه‌ای از دفتر رئیس جمهور جدید به وزیر نیروی کابینه رو به اتمام می‌رسد. خاتمی ابتدا وزارت جهاد سازندگی و بعد وزارت راه و ترابری را لاک و مهر کرده است. رئیس جمهور دیگربار پیشنهاد می‌دهد و کلید وزارت نفت را ضمیمه پیشنهادش می‌کند.

نخستین روزهای تیرماه ۷۶ است که نام بیژن زنگنه جلو عبارت «وزیر پیشنهادی نفت» حک می‌شود. مجلس هنوز جلسه رای اعتماد را برگزار نکرده است. زنگنه در همان گام نخست با یکی از مدیران و کارشناسان باسابقه نفت جلسه می‌گذارد و بر سه ایده تاکید می‌کند: «ضرورت تغییرات ساختاری در نفت، تغییر ساختار وزارت نفت، منابع انسانی.»

یکی از مهم‌ترین هیاهوهای امروز بر سر شکل گیری ایده دوم است؛ ایده‌ای که درباره آن بسیار غلو شده است. بورس نفت.

■ از کاظم پور اردبیلی تا طهماسب مظاهری

برداشتن گام نخست برای ساماندهی بازار و تجارت نفت به شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی محول می‌شود. محمد آقایی که عضو برجسته حزب پیروز انتخابات ۷۶ هم بود در هفتمین ماه سال ۱۳۸۰ نامه‌ای خطاب به مرحوم دکتر نوربخش به‌عنوان رئیس شورای بورس وقت تنظیم می‌کند. آقایی در آن نامه خواستار تشکیل بورس برای عرضه فرآورده‌های نفتی می‌شود. اندکی بعد نماینده ایران در اوپک عهده‌دار مسئولیت تشکیل بورس فرآورده‌های نفتی می‌شود. حسین کاظم‌پور اردبیلی با ارسال صورت‌جلسه کمیته اوپک از احمد میرمطهری دبیرکل وقت سازمان بورس، درخواست می‌کند تا پیشنهادی برای طراحی بورس فرآورده‌های نفتی ارائه کند. بهمن‌ماه سال ۸۰، میرمطهری اعلام می‌کند که در صورت تایید هزینه‌ها، پیشنهاد ایجاد بورس نفت طراحی می‌شود. دقیقاً یک‌سال بعد از آن طهماسب مظاهری به‌عنوان وزیر امور اقتصادی و دارایی در نامه‌ای خطاب به رئیس جمهور (وقت) موضوع «تشکیل بازار واحد مواد نفتی و پتروشیمی در کشورهای حوزه خلیج فارس» را مطرح و سیدمحمد خاتمی آن را به وزارت نفت ارجاع می‌کند. پس از این تحولات است که بیژن زنگنه، در مردادماه ۱۳۸۲ با تعیین مجری طرح بورس نفت به طور جدی فاز اجرایی طرح را کلید می‌زند. شهریورماه همان سال شرح کار و فراخوان اولیه تهیه و برای همه سازمان‌ها و شرکت‌های داخلی نفت، سفارتخانه‌های ایران در کشورهایی که بورس نفت داشتند، بورس اوراق بهادار و کارگزاران داخلی آن فرستاده می‌شود. مطالعه تشکیل بورس نفت و فرآورده‌های نفتی از شهریور ۸۲ رسماً آغاز می‌شود.

■ تایید حکم صفدر حسینی توسط دانش جعفری

پیشنهادهای متعددی به محمدجواد عاصمی‌پور به‌عنوان مجری طرح تشکیل بورس نفت ارسال می‌شود. ماحصل آن، قرارداد ۱۳۰ میلیون تومانی است که بین وزارت نفت و بورس اوراق بهادار تهران و شرکت خدمات بورس امضا می‌شود. براساس این قرارداد، امکان‌سنجی و تهیه کلیه آئین‌نامه‌ها و الزامات شورای بورس از طرف وزارت نفت به بورس اوراق بهادار واگذار می‌شود. همزمان پاهای فعالان ارشد بورس‌های IPE لندن و نایمکس نیویورک به ایران باز می‌شود تا کنسرسیومی امکان‌سنجی بورس نفت را به سرانجام برساند. طرح توجیهی و امکان‌سنجی که آماده می‌شود زنگنه آن را در سومین ماه سال گذشته برای صفدر حسینی به‌عنوان وزیر اقتصاد و دارایی و رئیس شورای بورس ارسال و تقاضای صدور مجوز بورس نفت را می‌کند. شورای بورس هم پس از چند جلسه در تاریخ ۸۴/۶/۸ رسماً موافقت اصولی خود را با تشکیل سازمان بورس کالای نفت، گاز و پتروشیمی اعلام می‌کند. دو ماه بعد وقتی داوود دانش جعفری جایگزین صفدرحسینی می‌شود مجدداً در نامه‌ای اظهارنظر مثبت وزارت امور اقتصادی و دارایی را با تشکیل بورس نفت اعلام می‌کند. پس از آن است که شرکت بین‌المللی بورس نفت با سهامداران جدیدش شکلی تازه می‌گیرد و در کیش تثبیت می‌شود. از آنجا که براساس قانون، سهامداران این شرکت باید غیردولتی باشند ۷۰ درصد سهام آن به صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت نفت، ۱۰ درصد به بنیاد مستضعفان، ۱۰ درصد به سازمان منطقه آزاد اقتصادی کیش و ۱۰ درصد به سازمان بورس و اوراق بهادار واگذار شد. این اساسنامه هفته گذشته در هیات‌مدیره نفت به تصویب رسید و تحویل سازمان بورس شد.

■ نوش سیاسی به نام دلار

به موازات تشدید اوضاع سیاسی ایران در صحنه بین‌المللی در ایران نیز موضوع تشکیل بورس نفت تیتر روزنامه‌ها را اشغال کرد. هیچ‌وقت هم به این موضوع اشاره نشد که فعلاً قرار نیست نفتی در این بورس عرضه شود. تا استفاده تبلیغاتی از این بحث مدام باشد. بعد هم بحث فروش نفت به یورو ضمیمه ماجرا شد تا استفاده ابزاری از بورس نفت کامل شود. حال آنکه نه تنها هیچ مقام نفتی از این پرده سخن نگفته بود که وزیر نفت هم بارها به قیمت‌گذاری نفت به دلار تاکید کرده بود و این نکته اظهر من الشمس بود که قیمت‌گذاری فروش محصولی به ارز رایج با دریافت وجه آن به هر ارز دلخواه کاملاً متفاوت است. هر روز خبری از یک سایت اینترنتی ترجمه شد که ایران می‌خواهد با بورس نفتش دلار را به زوال برساند و کسی به این سئوال پاسخ نداد که دود سیاسی کردن ماجرای بورس نفت (آن هم تا این حد) به چشم چه کسی خواهد رفت. برخی معتقدند بیشترین سود را بورس نفت لندن (IPE) و بورس نفت نیویورک (نایمکس) از این ماجرا می‌برند و بیشترین ضرر را ایران. چه هر چه ماجرای بورس نفت ایران سیاسی شود ریسک معامله در آن افزون شده و احتمال موفقیت آن اندک می‌شود. از این رو است که گاه ناآگاهی داخلی به یاری بورس‌های نایمکس و IPE می‌آید و مدام به طبل فروش نفت به دلار به جای یورو کوفته می‌شود. از آن طرف دنیا نیز هوگو چاوس، رئیس جمهور ونزوئلا بر این بحث دامن می‌زند تا عرض خود ببرد و زحمت‌ها بیارد. حال آنکه هیچ‌گاه چنین بحثی در ساختمان وزارت نفت مطرح نشده است. انحرافاتی از این دست در نمایشنامه «بورس نفت» ایران کم نیست که متعاقباً به آن اشاره خواهد شد.

■ اهداف راه‌اندازی بورس نفت

در نامه‌ای که کاظم وزیری هامانه وزیر نفت به وزیر اقتصادی و دارایی ارسال کرده هدف از راه‌اندازی بورس نفت چنین عنوان شده است: «ایران در بین اعضای اوپک از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است، ویژگی جایگاه مذکور به شرایط مختلفی همچون موقعیت استراتژیک، ذخایر نفتی، میزان تولید، راه‌های دستیابی به بازارهای بین‌المللی، همسایگی با کشورهای تولیدکننده در منطقه که به دریای آزاد دسترسی مستقیم ندارند و بسیاری مولفه‌های دیگر وابسته است.

ادامه در صفحه ۱۲

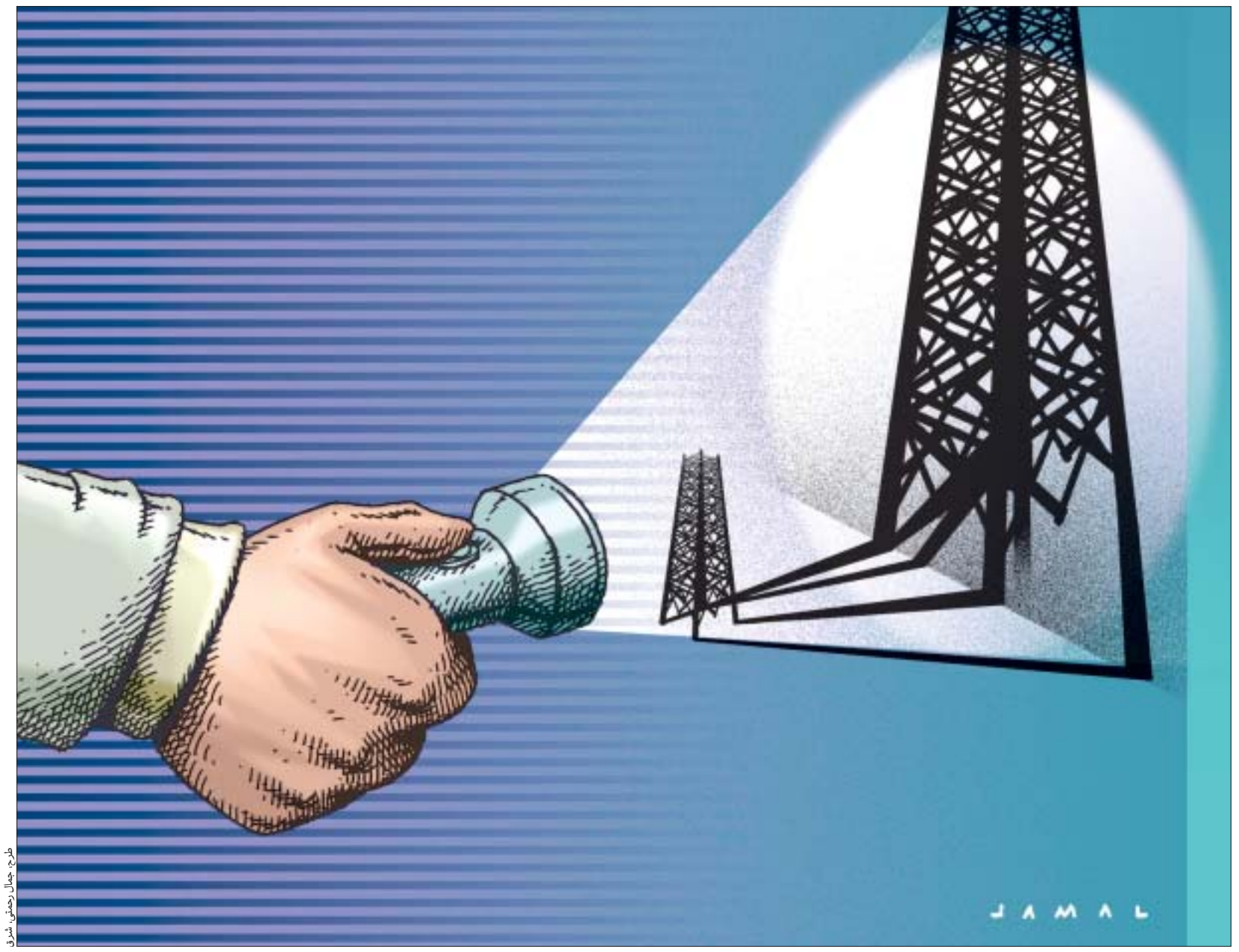

طرح: جمال رحمتی، شرق

تفسیر اقتصادی

اقتصاد وکیل مدافع عقلانیت فردی

حامد قدوسی

امروزه اکثر مباحث نظری علم اقتصاد چه در سطح خرد و چه در سطح کلان با یک فرض اساسی به اسم رفتار عقلانی عامل‌های اقتصادی اعم از مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان و سیاستمداران آغاز می‌گردد. شاید بتوان گفت فرض عقلانیت تنها گزاره‌ای است که در کل علم اقتصاد به عنوان یک «فرض» مطرح می‌شود و به‌رغم نقدهای نظری و تجربی که به آن وجود دارد هم چنان به عنوان یک فرض محوری به قوت خود باقی است. به عبارت دیگر فرض دیگری که بتواند به همان قوت رفتار انسانی را توصیف کند تاکنون معرفی نشده است. منظور اقتصاددانان از عقلانیت عامل‌های انسانی چیست؟ این عبارت تفسیرهای مختلفی می‌تواند داشته باشد ولی دو تفسیر از آن بیش از همه مورد پذیرش است. تفسیر اول این است که انسان‌های عقلانی رفتار سازگاری دارند و در نتیجه تصمیمات متناقض نمی‌گیرند. تفسیر دوم که به نوعی از دل تفسیر اول قابل استخراج است این است که این عامل‌ها منافع خود را بیشینه می‌کنند. به عبارت دیگر آنها «منابع کمیاب» را هدر نمی‌دهند و از آنها به شیوه‌ای بهره می‌گیرند که بیشترین مطلوبیت و رضایت ممکن را برایشان تولید کند. این منابع کمیاب می‌تواند عمر و وقت آنها، پول و دارایی‌های مالی، اطلاعات، امکانات تولید، شبکه‌های اجتماعی و قابلیت‌های انسانی افراد باشد. براساس همین فرض است که به خلاف عمده حوزه‌های دیگر علوم انسانی که بیشتر بر تاثیرپذیری فرد از جمع تاکید می‌کنند اقتصاددانان مدل‌های رفتار انسانی را براساس فرض رفتار عقلایی به معنای منفعت‌جویی شهروندان و بنگاه‌ها تدوین می‌کنند. معنی این عبارت این است که انسان‌ها در چارچوب قابلیت‌های ذهنی خود بهترین تصمیم ممکن را برای بیشینه کردن منافع خود اتخاذ می‌کنند و لذا در قبال هر سیاستی که از طرف دولت اعمال می‌شود یک عکس‌العمل عقلانی از طرف آنها وجود خواهد داشت.

ادامه در صفحه ۱۲

EMPLOYMENT

An international Japanese Trading Company is now opening for the following position.
If you are interested in the position and meet the required qualifications , please send your curriculum Vitae in English to Fax NO. 8877-9198 not Later than June 25,2006
1- Job Field : Business Coordinator in Automotive Field . (one person)
2- Age : 25 to 35 years
3- Sex : Male
4- Work Experiences : Minimum 3 years previous experiences are required in any business field . Work experiences in the international trading (export / import) or foreign company (s) would be considered as advantage .
The person who is in Sales and Management field is better Engineer is not required .
5- Educational background : University Graduate Level or more .
6- Language Skills : Fluent in English both in writing and Speaking is strictly required .
7- Computer Skills : Job requires to use minimum MS Office (Excel , word) and e-mail .
8- Require readiness to travel to different provinces and foreign countries .
9- work start timing : as soon as possible.

مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد الغدیر
ارائه دهنده خدمات آموزشی فنی و حرفه ای (دوره های کامپیوتر، حسابداری و ...)، توان بخشی و مشاوره ای صد در صد رایگان ویژه معلولین جسمی حرکتی جهت ترم تابستان کار آموز می‌پذیرد.
آدرس شعبه جنوب عربی : تهران، یافت آباد، میدان الغدیر، ضلع شمالی پارک شهدای یافت آباد، شماره ۱۳۶، تلفن : ۶۶۳۰۵۳۵۲-۵
شماره حساب کمک های مردمی : جاری ۱۴۳۰ بانک صادرات شعبه خلیج کد ۴۲۷۹ به نام مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد
www.south-raad.org